

skal foretages. Her skal det blot fastslås, at Kortet, trods sit store Indhold af Fakta, er et pædagogisk forsvarligt Skolekort. At det ogsaa kan tjene til Støtte for de mange uden for Skolen, der specielt har Interesse for Sønderjyllands Historie, forringer ikke dets Værdi.

Geodætisk Institut: Skolekort. Sønderjylland. 1:125000, 71 × 106 cm.

Det skal straks fastslås, at den tekniske Udførelse af dette Kort fuldt staar Maal med det fortrinlige Arbejde, der altid leveres fra „Geodætisk Institut“. Naar der skal rettes nogle Indvendinger mod det, er det derfor den pædagogiske Anvendelighed af Kortet, der maa staa for Skud. Og her har vel „G. I.“ modtaget Direktiver andetstedsfra.

Kortet fremtræder i en større Maalestok end den, der sædvanlig anvendes til Skolevægkort. Det hænger sammen med, at det er en Landsdel, der afbildes; Vægkort over hele Landet maa have en Maalestok, der ligger omkring 1:300000; ellers vilde Kortet blive for stort og uhandleligt.

Kortets Nordkant gaar fra Esbjerg til Kolding; dets Sydkant skærer Sydkysten af Føer og gaar lige syd om Oversø. Slien med Dannevirke falder ikke inden for Kortranden.

Kystlinien fremtræder tydeligt paa Afstand, da Vader og Havdybder fra 0—4 m er angivet med en mørkeblaa Farvetone, der danner en god Modsætning til Landets fremherskende gule Farve. En lysere blaa Farve betegner Dybder fra 4—10 m og en endnu lysere Dybder paa mere end 10 m. Det er den omvendte Fremgangsmaade af den, der anvendes paa de fleste af de geografiske Kort, Børnene ellers faar at gøre med. Men det stemmer overens med Søkortenes Principper, at den lyseste Farve bruges til dybest Vand. Fremgangsmaaden er nødvendiggjort ved Anvendelsen af en lys blaa Farvetone til Marsken og Engene, der adskillige Steder naar ud til Kysten.

Vadernes Signatur (i Signaturforklaringen: Tørt ved Lavvande) er ikke ret stærkt fremhævet, kun en tæt Priksignatur skiller den ud fra de omgivende Vandarealer; men den kan dog ses paa Afstand. Ethvert Kort over Vadearealer maa, og dette danner ingen Undtagelse, vække Interessen for en virkelig Gennemarbejdelse af det vanskelige Æmne. Det er overflødigt at fremhæve denne Sags praktiske Betydning. Desuden bør danske geografiske Videnskabsmænd, der arbejder med Vadehavets Problemer, kunne støtte sig til moderne Opmaalinger her. Det er nok dyrt at foretage saadant Ar-

bejde; men de Penge vil være godt givet ud. Af Smaa-Anker vedrørende Kyst og Besejlingsforhold kan nævnes, at Fyrene ved Gammel-Pøl og Kegnæs er medtaget, men ikke Skodsbøl og Rinckenæs, der er mere lysstærke og har større Synsvidde.

Landet har faaet en gul Grundfarve og Plantevæksten er fremhævet, idet der er Farvesignaturer for Skov og Lyng, Sand og Klit, Marsk, Eng og Mose, de tre sidste med en Bundfarve, der svarer til Farven for Havdybder, større end 10 m. Set paa Afstand er disse tre Signaturer ens; men er man tæt ved Kortet, ser man, at der er anvendt forskellige mørkeblaa Enkeltsignaturer for Eng og Marsk, mens der til Moserne er anvendt sorte Streger af noget større Tæthed. Paa lignende Maade er der gjort Forskel paa Naaleskov og Løvskov. Naar Hovedvægten ved Anvendelsen af Farvesignaturerne er lagt paa Fremstillingen af Plantevæksten, skulde man tro, at intet af *det* maatte forsømmes, der kunde give Indtryk af Mængden af Smaalunde mod Øst. Imidlertid er Skovpletter paa det sydlige Løjt Land og i Asserballe Sogn generaliseret bort.

Den lilla Lyng, den grønne Skov og den lyseblaa Marsk-Eng-Mose ses tydeligt paa Afstand. Den sidstnævnte Farvesignatur giver adskillige Steder paa Kortet Anelse om, hvor Aaerne har deres Forløb. Vandløbene er kun tegnet svagt op.

Højdeangivelserne indskrænker sig til Enkeltsignaturer: Trekant, omgivet af Bakkestreger i Rundkreds eller blot de sidste. De kan, ligesom den tilhørende ganske svage Beskrivelse kun ses i ganske ringe Afstand. En Folkeskoleelev vil næppe kunne forstaa Tegnforklaringen: „Bakke med Kote“, Forkortelsen: „Trig. Station“ er ogsaa uheldig. Skal saadan Signatur overhovedet anvendes paa et Skolekort, maatte Tegnforklaringen give Børnene Forstaaelse af, hvad det drejede sig om. Terrænformerne er der i det hele gjort saa lidt Væsen ud af, at Kortet ikke kan bruges til den Indprentning af Kortbilledet af Hjemegnens Terræn, der skulde danne Grundlaget for den senere Forstaaelse af Terrænkortene i Børnenes Atlasser.

Amtsgrænser og Landegrænser er gule, de fremtræder kun svagt og forstyrrer ikke Kortbilledet. De større Byer er tegnet ind med sorte Signaturer, der nærmer sig Fladesignaturer i Karakter og kan ses langt bort. Denne Signatur giver baade Begreb om Bebyggelsens Udstrækning og Hovedgadernes Forløb. Signaturerne for Smaa-bebyggelser er lidet fremtrædende, men stærkt differentierede efter Bebyggelsens Art. Tykke Jærnbanesignaturer i sort og Signaturer for Amtsveje med rød Farve er kraftigt fremhævet.

Beskrivelsen er, som altid paa „Geodætisk Institut“s Kort, udført

baade kunstfærdigt og nøjagtigt. Man har valgt at gøre Typerne saa store, at de kan ses meget tydeligt. Navne som Tønder og Ribe læses let paa 7—8 m's Afstand, mens f. Eks. den sidste Del af Navnet Graasten, der er skrevet ind i en Skov, først kan læses i noget ringere Afstand. Navne paa Smaalokaliteter som Roager og Arnild kan læses paa ca. 3 m's Afstand. Det er meget fyldigt Navnestof, der rummes indenfor Kortets Rammer. Stavemaaden er i det hele den af Stednavneudvalget anvendte.

Kortets Anvendelse i Skolen indskrænker sig til, at det kan op-hænges i Klassen, hvor Eleverne i ledige Stunder kan more sig med at læse deres Landsdels Navne og Lokaliteternes Beliggenhed, samt finde Jærnbaner og Veje. Til Geografiundervisning egner det sig næppe, da det ikke kan bruges til Eksamination. Den alvorligste pædagogiske Anke er imidlertid, at man her har forpasset en storartet Lejlighed til at lade Skolen nyde godt af „Geodætisk Institut“s udmærkede tekniske Medvirken til at skabe det Terrænkort over en Landsdel, der vilde være til saa stor Nytte baade ved Iagttagelser i Naturen og som Grundlag for en bedre Tilegnelse af Atlæssernes Højdesignaturer.

Johannes Reumert.

Erich Wunderlich: Das moderne Polen. 149 S. 16×23 cm, 33 Kort og Diagrammer. Fleischhauer & Spohn, Stuttgart 1932.

Den foreliggende Bog behandler først paa 16 Sider Polens historiske Forudsætninger og Administration; derefter følger en Gennemgang paa ialt 9 Sider af det fysiogeografiske Grundlag for det nuværende Polen. De 58 Sider af Bogen optages af en særdeles udførlig Behandling af de befolkningsgeografiske Forhold. Endelig giver Bogens sidste 60 Sider Oplysning om den erhvervsgeografiske Struktur.

Det kan om det fysiogeografiske Afsnit siges, at det er kort, men godt. Man faar i Virkeligheden paa de faa Sider en ganske fyldig Besked om Forholdene. Der lægges Vægt paa den Omstændighed, at Wislasystemet ikke blot forbinder de øst-vest-gaaende Urfloddale, men ogsaa længere mod Syd de Lavninger, der er betinget ved Undergrundens geologiske Bygning.

Meget indgaaende er Befolkningsforholdene beskrevet. Det tilskrives den polske Korridorpolitik, at Befolkningen er aftaget i Provinsen Poznań. Denne Aftagen er dobbelt paafaldende paa Baggrund af den stærke Tiltagen af Befolkningen i andre Dele af Landet, navnlig i Industriegnene. Ejendommeligt er det at se, at i det østlige Polen er ikke blot Landsbyerne, men ogsaa Flertallet af By-